

A jelölt kódszáma:

Državni izpitni center

M 2 1 2 1 3 1 1 2

ŐSZI VIZSGAIDŐSZAK

MAGYAR NYELV MINT ANYANYELV

2. feladatlap

Nem művészi szöveg elemzése

2021. augusztus 24., kedd / 90 perc

Engedélyezett segédeszközök:

A jelölt golyóstollal vagy töltőtollal hoz magával.

A nem művészi szöveget tartalmazó melléklet és a pótlap perforált lapokon található, és a jelölt óvatosan kitépi őket.

ÁLTALÁNOS ÉRETTSÉGI VIZSGA

ÚTMUTATÓ A JELÖLTNEK

Figyelmesen olvassa el ezt az útmutatót!

Ne lapozzon, és ne kezdjen a feladatok megoldásába, amíg azt a felügyelő tanár nem engedélyezi!

Ragassza vagy írja be a kódszámát (a jobb felső sarokban levő keretbe ezen az oldalon)!

A feladatlap 23 feladatot tartalmaz. Összesen 90 pont érhető el. A feladatlapban a feladatok mellett feltüntettük az elérhető pontszámot is.

Válaszait töltőtollal vagy golyóstollal írja a feladatlap erre kijelölt helyére, **a kereten belülre!** Írott betűkkel, olvashatóan írjon, és ügyeljen a helyesírásra! Ha tévedett, a leírtat húzza át, majd válaszát írja le újra! Az olvashatatlan megoldásokat és a nem egyértelmű javításokat 0 ponttal értékeljük. Az utolsó feladathoz vázlatot készíthet a piszkozati lapra, de azt az értékelés során nem vesszük figyelembe.

Bízzon önmagában és képességeiben! Eredményes munkát kívánunk.

A feladatlap terjedelme 20 oldal, ebből 5 üres.

M 2 1 2 1 3 1 1 2 0 3

Piszkozati lap

Empty rectangular area for notes or comments.

A szürke mezőbe ne írjon! A szürke mezőbe ne írjon! A szürke mezőbe ne írjon! A szürke mezőbe ne írjon! A szürke mezőbe ne írjon!

Piszkozati lap

Empty rectangular box for notes.

M 2 1 2 1 3 1 1 2 0 5

MELLÉKLET**Mivé lettek Budapest irodalmi kávéházai?**

Dohányfüst, hangos viták, kézről kézre adott napilapok, forradalmi gondolatok, helyben megszülető verssorok és cikkek, sakk és a törzsasztaloknál egymás mellett burjánzó művészeti ágak adták az egykor klasszikus irodalmi kávéházak zamatát Budapesten. Néhány közülük még ma is létezik. Ady Endre bőrébe bújva néztük meg, mit nyújtanak ezek a helyek a 21. században.

Ady Endre pesti éjszakái jelentős részét az Andrassy úti Három Hollóban töltötte, az Operaház mellett. Ma az egykori kocsmahelyén a Louis Vuitton luxuskirakatába botlunk. Ennek ellenére vannak olyan klasszikus irodalmi kávéházak, amelyek a mai napig eredeti vagy majdnem eredeti helyükön működnek.

New York (alapítva: 1894)

Budapest legszívósabb kávéháza: több kort, rendszert és történelmi fordulatot túlélt. Az első tulajdonos még kifejezetten a jómódú rétegre épített, az 1900-as évektől az első világháborúig viszont valódi irodalmi és művészeti fellegvárrá nőtte ki magát. Volt itt a *Pesti Naplónak*, a *Nyugatnak* és *Az Est-lapoknak* is szerkesztőségi asztala, a „veseasztalnál” ültek a kritikusok, a képzőművészek Szinyei Merse Pál vezetésével fészkelték be magukat, ami pedig a filmes világot illeti, Heltai Jenő állítólag itt találta ki a „mozi” szót. A vendégkönyvben olyan nevek szerepeltek, mint Josephine Baker, Thomas Mann vagy Maurice Ravel. A II. világháborúban súlyosan megsérült épület 2001-ben kikerült az állam tulajdonából, és az új olasz tulajdonosnak köszönhetően 2006-ban nyílt meg újra, teljesen felújítva.

A New York mostani vezetése visszatért az alapkonceptióhoz, vagyis megint a jómódúakra épít, ami leginkább a külföldi turistákat jelenti. A pincér lesegíti a nőkről a kabátot, alájuk igazítja a széket, a bárzongorista élőben játssza a lágy harmóniakat délelőtt tízkor is, minden finom, előkelő és arisztokratikus. Napilapok, hangos hitviták, papíron sercegő tollak, dominó, kártya és szivarfüst már nincsenek, a régi pompa viszont még most is él, a külföldiek pedig szívesen megfürdenek benne. Krúdy Gyula írta: „Ady Endrének voltaképpen sohasem volt pénze, és mindig volt pénze”. A költő – bár az élet más területén könnyelmű volt – a pénzére polgári józansággal vigyázott. Így talán még a mostani New Yorkot is megengedhetné magának néha. 2011-ben a világ legszebb kávéházának választották.

Centrál (alapítva: 1887)

A közelben lévő könyvtáraknak, kiadóknak, egyetemnek és nyomdának köszönhetően a *Centrál* lett a magyar irodalmi élet második legfontosabb központja. Kiss József a Váci utcai *Koronából* ide költöztette át *Kerek Asztalát* és a frissen alapított *A Hét* szerkesztőségét. Az új hangot képviselő *Nyugat* szintén itt született – hetente kétszer is volt itt törzsasztala. Ugyancsak itt kérte meg Babits Mihály

Tanner Ilona kezét. A Centrál rövid haldoklás után 1949 nyarán bezárt, a helyén később kultúrotthon, üzemi étkezde, majd egyetemi klub volt. A nagyhírű vendégek nevét márványtáblák őrizték, amelyek a 70-es években eltűntek. Újraélesztése 1999-ben kezdődött el.

A Centrálban ma könnyű jazz szól, az egykori termék helyett egy nagy tér várja a vendégeket. Elhelyezkedése (a Ferenciek tere nyüzsgése) még mindig izgalmas, mégsem ragad magával a hangulata. Bármikor beülhetünk ide egy lappal és egy halom irattal, hogy elintézzük a munkaügyeinket, mégis könnyen felállunk, ha végeztünk a dolgunkkal. Ady biztosan szívesen meginna itt egy-egy kávé (vagy pohár bort) esténként, de nem feltétlenül válna a törzshelyévé.

Művész (alapítva: 1898)

A Ray Rezső által tervezett, 1884-ben épült neoreneszánsz lakóházban lévő kávéház korábban Kis-Gerbeaud, majd Művész Cukrászda néven működött. Sokan jártak ide az Opera környékéről – színészek, rendezők és írók törzshelye volt. Az asztaloknál régi urak, dámák, ügyvédek és művészek ültek, de a turisták és a fiatalok is kedvelték. Híressé Mándy Iván, Kossuth-díjas magyar író tette. Törzsasztalának még ma is megvan a pontos helye, annak idején pedig réztáblával jelezték, hogy ez az ő „felségterülete”. Mándy csak délelőttként ült be, újságot és kávéért, s általában két-három óra hosszat írt, de közben főleg a körülötte lévők párbeszédfoszlányait hallgatta.

A művészvilág ma is kedveli a kávézót, van olyan író, aki rendszeresen ott tartja fogadóóráját. A régi berendezés egyes elemei, pl. a grandiózus csillárok most is megvannak. A mindent belengő valódi kávéillat, az Örkény-dramák a kisasztalon, a kellemes félhomály és a vörös asztali lámpák jól megágyaznak a kávéházi élménynek, de a háttérből bekúszó lakodalmos musical-pop összeállítás kicsit ront az egyébként otthonos összhatáson. Eddigi begyűjtött élményeink alapján Ady mégis itt érezné magát a legjobban.

(A www.hvg.hu nyomán.)

Üres oldal

Olvassa el figyelmesen a szöveget, majd oldja meg az alábbi feladatokat! Kérjük, ügyeljen a helyesíráásra és a nyelvhelyességre!

1. 1.1. Nevezze meg, melyik stílusréteghez sorolható a szöveg egésze, majd két érvel támassza alá választását!

Stílusréteg: _____

1. érv: _____

2. érv: _____

(2)

- 1.2. Határozza meg, az adott stílusréteg melyik műfaját képviseli a szöveg, és egy érvel támassza alá választását!

Műfaj: _____

(2)

- 1.3. Fogalmazza meg, mi a szöveg vastagon szedett részének a funkciója, és mivel/hogyan valósítja ezt meg!

(2)

(6 pont)

2. Fogalmazza meg, mi volt a szerző legfőbb célja a téma feldolgozásával!

(2 pont)

3. 3.1. Tegye alapításuk szerint sorrendbe a kávéházakat, kezdje a legkorábbival!

1. _____
2. _____
3. _____

(1)

3.2. Fogalmazza meg, milyen elvet követett a szerző az egyes kávéházak bemutatásakor!

(1)
(2 pont)

4. Nevezzen meg két jelentős folyóiratot, amelynek volt szerkesztőségi, illetve törzsasztala a bemutatott kávéházak valamelyikében, és írja is mellé, melyik(ek)ben!

Folyóirat

Kávéház(ak)

_____	_____
_____	_____

(2 pont)

5. Melyik kávéház(ak)ra igazak az egyes állítások? Jelölje X-szel!

Állítás	New York	Centrál	Művész
Irodalmi folyóiratnak itt nem volt törzsasztala.			
Régen a magyar festők is itt gyülekeztek.			
Szépsége nemzetközi szinten elismert.			
Hangulata miatt kiváló lokációja ellenére sem vonzó.			
Több mindent megőriztek az egykori berendezésből.			
Egykor a fiatalok is szívesen betértek ide.			
A 20. század közepén egy időre bezárt.			
Ma a módosabb külföldiek kedvenc helye.			

(4 pont)

6. 6.1. Mikor volt a New York művészeti és irodalmi központ?

_____ (1)

6.2. Fogalmazza meg, mit őrzött meg a New York a régi időkből/fényéből! Leglább két dolgot említsen!

(1)
(2 pont)

7. Írja az egyes kávéházak mellé, milyen zene szól ott napjainkban, majd fogalmazza meg, melyiket tartja a szerző a legkevésbé megfelelőnek, és miért!

Centrál: _____

Művész: _____

New York: _____

A szerző a _____

(2 pont)

8. Melyik kávéház őrizte meg leginkább irodalmi jellegét? Indokolja meg a választát két érvel!

(2 pont)

9. Az alábbiakban a szövegben bemutatott kávéházak mai fotói láthatók. A szöveg alapján írja az egyes fotók mellé, melyik kávéház belseje látható rajtuk, és egy érvel indokolja meg választását!!

Kávéház: _____

Érv: _____

Kávéház: _____

Érv: _____

Kávéház: _____

Érv: _____

Forrás: <http://hvg.hu/kultura> (Letöltve: 2018. 4. 11.)

(3 pont)

10. Magyarázza meg, miért nevezi a szerző a New York kávéházzal szemben „veseasztalnak” a kritikusok asztalát, valamint azt, miért tette idézőjelbe a szót!

(2 pont)

11. Készítse el a *törzsasztal* szó szócikkét az értelmező kéziszótár számára!

(2 pont)

12. 12.1. Írja az alábbi idegen szavak elé megfelelő jelentésük betűjelét a jobb oldali oszlopból!

_____ luxus	A hagyományos
_____ arisztokratikus	B nagyarányú
_____ grandiózus	C nagy sikerű
_____ klasszikus	D régimódi
	E fényűző
	F előkelő

(2)

12.2. Milyen eredetűek és milyen szófajúak a 12.1. feladat példaszavai?

Eredet: _____ Szófaj: _____

(1)

(3 pont)

13. Írja ki a New York-ról szóló rész második bekezdéséből az alábbiakat!

- egy hangutánzó szót _____
- egy többjelentésű szót _____

(2 pont)

14. Írjon ki a Centrálról szóló rész első két mondatából két olyan szót a táblázatba, amelyeknek az ejtése eltér az írásképüktől, és írja le, hogyan ejtjük őket!

Kiírt szavak	Ejtésük

(2 pont)

15. 15.1. Húzza alá az igéket az alábbi szövegrészben!

Dohányfüst, hangos viták, kézről kézre adott napilapok, forradalmi gondolatok, helyben megszülető verssorok és cikkek, sakk és a törzsasztaloknál egymás mellett burjánzó művészeti ágak adták az egykor klasszikus irodalmi kávéházak zamatát Budapesten. Ady Endre bőrébe bújva néztük meg, mit nyújtanak ezek a helyek a 21. században.

(1)

15.2. Írja ki a 15.1. feladatban idézett szövegrészből a befejezett melléknévi igenevet, majd írjon egy mondatot a kiírt szó másik szófaji értékével!

Befejezett melléknévi igenév: _____

Mondat: _____

(1)

(2 pont)

16. Írjon egy-egy szót az alábbi mondatból a táblázat üres mezeibe!

Bármikor beülhetünk ide egy lappal és egy halom irattal, hogy elintézzük a munkaügyeinket, mégis könnyen felállunk, ha végeztünk a dolgunkkal.

SZÓALKOTÁS MÓDJA	SZÓFAJ	PÉLDA
szóképzés	ige	
szóösszetétel	főnév	

(1 pont)

17. 17.1. Elemezze aláhúzással az alábbi mondatot!

Ady Endre pesti éjszakái jelentős részét a Három Hollóban töltötte.

(4)

17.2. Készítse el a mondat ágrajzát!

(2)

(6 pont)

18. Határozza meg az alábbi összetett mondatok fajtáját!

Bár szinte az élet minden területén könnyelmű volt, a pénzére polgári józansággal vigyázott.

Fajtája: _____

Ennek ellenére vannak olyan egykor klasszikus irodalmi kávéházak, amelyek a mai napig eredeti vagy majdnem eredeti helyükön működnek.

Fajtája: _____

(2 pont)

19. Alakítsa át az alábbi összetett mondatot egyszerű mondattá!

A nagyhirű vendégek nevét márványtáblák őrizték, amelyek a 70-es években eltűntek.

(1 pont)

20. Alakítsa át tartalmi idézetté a New York kávéházzal szemben található szó szerinti idézetet!

(1 pont)

LAPOZZON!

21. 21.1. Írjon a táblázatba két példát a visszautalásra az alábbi mondatokból, továbbá írja be a szavakat, amelyekre utalnak, és határozza meg a kifejezőeszközüket! Különböző kifejezőeszközű példákat válasszon!

A Centrál rövid haldoklás után 1949 nyarán bezárt, a helyén később kultúrotthon, üzemi étkeзде, majd egyetemi klub volt. A nagyhírű vendégek nevét márványtáblák őrizték, amelyek a 70-es években eltűntek.

Visszautalás	A szó, amelyre utal	Kifejezőeszköz

(2)

- 21.2. Írja a vonalra, hogy a Centrál kávéházat bemutató szöveg első részében (1–7. mondat) hányadik mondat tölti be a tételmondat szerepét!

(1)

(3 pont)

22. 22.1. Javítsa ki az alábbi szövegben az öt helyesírási hibát!

A New York kávéházban a Harsányi-fivérek vezették be az ugynevezett írótalat, amelyet csak írók kaphattak. A kávéházhoz fűződő egyik legkedvesebb történet szerint Csetéry Kálmán színész huszonöt évig ült ugyanánál az asztalnál, amikor pedig meghalt ennek az asztalnak a márványlapjából csináltattak neki sír követ a kávéház kontójára.

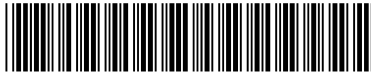
(5)

- 22.2. Pótolja a hiányzó névutókat és a kötőszót!

A *Hadik* kávéház kávéjáról az a hír járta, hogy elég rossz, a hely _____ legendássá vált, elsősorban a törzsvendégei _____. Karinthy Frigyesnek, aki 1921 és 1934 _____ a közeli Verpeléti úton lakott, valójában ez a kávéház volt az otthona. Minden napját, sokszor még az éjszakáit is itt töltötte, és a kávéház sakk-körének is ő volt az elnöke.

(3)

(8 pont)

M 2 1 2 1 3 1 1 2 1 7

Üres oldal

A szürke mezőbe ne írjon! A szürke mezőbe ne írjon! A szürke mezőbe ne írjon! A szürke mezőbe ne írjon!

Üres oldal

M 2 1 2 1 3 1 1 2 1 9

Üres oldal

A szürke mezőbe ne írjon! A szürke mezőbe ne írjon! A szürke mezőbe ne írjon! A szürke mezőbe ne írjon!

Üres oldal